

Bądź częścią zmiany!

Potrzeby młodych osób
interpłciowych/ze zróżnicowanymi
cechami płciowymi

Rozpoznanie sytuacji i potrzeb młodzieży interpłciowej

W 2023 roku Fundacja Interakcja zainicjowała innowacyjny projekt o nazwie „Potrzeby młodzieży ze zróżnicowanymi cechami płciowymi”. Naszym głównym celem było pogłębienie zrozumienia doświadczeń młodych osób w wieku od 12 do 25 lat, które urodziły się ze zróżnicowanymi cechami płciowymi. Chciałyśmy zidentyfikować ich potrzeby, trudności oraz ocenić dostępne formy wsparcia, a także czynniki, które mogą ułatwiać bądź utrudniać korzystanie z tychże zasobów. W oparciu o zgromadzone dane będziemy kształtować nasze działania tak, aby najlepiej odpowiadały na potrzeby tej grupy. Wierzymy, że młode osoby inter są ekspertkami w sprawach dotyczących ich własnego życia.

Badanie sytuacji i potrzeb młodzieży interpłciowej zostało przeprowadzone przez Kompas Zmian na zlecenie Fundacji Interakcja w okresie od maja do października 2023 roku. Charakter badania był eksploracyjny, a w ramach projektu przeprowadzono ankietę online „Wsparcie osób o zróżnicowanych cechach płciowych” (analizie poddano 14 zebranych odpowiedzi) oraz siedem indywidualnych wywiadów pogłębionych, które obejmowały różne obszary życia wybrane przez osoby uczestniczące. Koordynatorką projektu była Joanna Skonieczna.

Zapraszamy do zapoznania się z prezentacją wyników naszego projektu oraz propozycją rozwiązań wspierających młodzież ze zróżnicowanymi cechami płciowymi.

FEM
FUND
fundusz
feministyczny

Projekt „Potrzeby młodych osób ze zróżnicowanymi cechami płciowymi” jest realizowany dzięki finansowaniu w ramach Grantu Mocy Funduszu Feministycznego.

Obszary życia młodzieży interpłciowej

Przed wywiadem każda z osób oceniała swoją gotowość do rozmowy na wybrane tematy. Osoby były najbardziej otwarte na rozmowę o swoich doświadczeniach związanych z systemem opieki zdrowotnej, relacjami rówieśniczymi i samopoczuciu. Nieco mniej chętnie chciały rozmawiać o rodzinie. Temat relacji romantycznych był wybierany najrzadziej. Jednocześnie należy podkreślić, że historie młodych osób płynnie przenikały i jednocześnie dotykały różnych obszarów.

Poniżej przedstawiamy wyniki badania podzielone na sekcje, wynikające z obszarów poruszanych w ankiecie oraz podczas wywiadów pogłębionych. Wszystkie sekcje uzupełniłyśmy o informacje na temat dostępnych zasobów, które mamy nadzieję będą pomocne dla osób zainteresowanych wsparciem w danym obszarze.

RODZINA

Wsparcie w uzyskiwaniu informacji dotyczących interpcjiowości

Wsparcie podczas kontaktów z systemem opieki zdrowotnej

Gotowość rodziców/opiekunów do rozmowy o interpcjiowości w domu, co wpływa m.in. na oswojenie się z informacją o niej i rozumieniu jej konsekwencji

Wspieranie hobby dziecka, które jest dla niego odskocznią

Bliskość z rodzeństwem

Możliwość porozmawiania o tematach wrażliwych z rodzicem, innych niż interpcjiowość, np. o shopliftingu, o stresie

Bagatelizowanie sytuacji dziecka, jego odczuć związanych z interpcjiowością

Budowanie poczucia, że interpcjiowość to jest coś, co trzeba ukrywać, czego trzeba się wstydzić

Obawa młodej osoby o to, że obciąży rodzica zbyt dużą szczerością co do przeżyć i odczuć związanych z interpcjiowością – chęć chronienia rodzica i np. wynikające z tego dawkowanie informacji

Obawa, że jest się przyczyną problemów w rodzinie

Przekazywanie przez rodzica niepełnych lub błędnych informacji dot. interpcjiowości, co wynika np. z trudności w powiedzeniu prawdy, chęci pocieszenia dziecka, niewiedzy

Obciążenie młodych osób trudnymi emocjami rodziców/opiekunów

Obwinianie się rodzica za interpcjiowość dziecka, mówienie o swoim poczuciu winy dziecku

Niewiedza rodziców o tym, jak rozmawiać o interpcjiowości z dzieckiem

Rodzina

Rodzice stanowią kluczowe źródło wsparcia dla młodzieży interpcjiowej. Jednocześnie większość młodych osób doświadcza trudności, wynikających z braku wiedzy, trudnych emocji (z którymi nie może sobie poradzić rodzina np. poczucie winy lub wstydu), i nieadekwatnego wsparcia ze strony rodziców. To wpływa na inne obszary życia, zwłaszcza kontakty z opieką zdrowotną. Emocje doświadczane przez członków rodziny w kontekście opieki zdrowotnej wpływają na relacje z osobami interpcjiowymi.

Rodzice w przeważającej większości wiedzą o interpcjiowości dziecka (u 12 na 14 osób), a w przypadku połowy (7 na 14 osób) wykazują się adekwatnym zrozumieniem i wsparciem. Zdaniem większości (9) osób powiedzenie rodzinie o interpcjiowości nie wpłynęło na to, jak były traktowane w rodzinie.

W badaniu Pasterski i wsp.¹, u blisko 31% matek i 18% ojców interpcjiowych dzieci rozpoznano objawy stresu pourazowego (PTSD). Rodzice mogą przeżywać diagnozę i medykację dziecka jako traumatyzującą. Osoby interpcjiowe często otrzymują zalecenia od rodziny i profesjonalistów, aby ukrywać wizyty w szpitalu i zabiegi, co prowadzi do poczucia wstydu i stygmatyzacji, tworząc bariery uniemożliwiające im poszukiwanie pomocy psychologicznej i wsparcia w związku z doświadczanymi traumami².

Zasoby

- *Co byśmy chcieli, aby nasi rodzice wiedzieli*, broszura Fundacji Interakcja
- *Jak rozmawiać o zróżnicowanym rozwoju płciowym*, broszura Fundacji Interakcja
- *Jak wspierać dziecko ze zróżnicowanymi cechami płciowymi*, materiały na stronie Fundacji Interakcja
- *Płodność, związki i intymność – Jak oferować wsparcie osobom dorosłym ze zróżnicowanymi cechami płciowymi*, broszura University of Exeter, wer. polska dostępna na stronie Fundacji Interakcja
- *Stacja Interakcja*, Stacja Interakcja to nasz podcast o interpcjiowości i osobach interpcjiowych. Podcastów możecie słuchać na naszej stronie oraz na platformach podcastowych
- *Spotkania grup rodziców*, informacje o grupach wsparcia znajdziesz na naszych stronach WWW

SYSTEM OPIEKI ZDROWOTNEJ

System opieki zdrowotnej

Młode osoby zgłaszają znacznie więcej doświadczeń trudnych w kontakcie z personelem medycznym, w tym silnie traumatyzujących, wpływających na późniejszą gotowość do korzystania z opieki zdrowotnej i szerzej – na ich stosunek do swojej interpcjiowości. Niedostateczne kompetencje personelu medycznego, brak dostępu do informacji o tym, co robić dalej, jak często się badać wpływały na lęk przed kolejnymi wizytami medycznymi i niechęć do lekarzy_rek. Wsparcie rodziców w kontekście korzystania z opieki zdrowotnej oraz nawigowania w systemie opieki zdrowotnej jest kluczowe, zwłaszcza w sytuacjach finansowych czy logistycznych.

Ponad połowa osób (8 osób z 14) nie spotkała się z negatywnymi komentarzami ze strony personelu medycznego w związku ze swoją interpcjiowością. Ale 6 pozostałych osób (43%) usłyszało takie komentarze.

Często operacje są planowane podczas przerw szkolnych, wypełniając wakacje letnie traumatycznymi wspomnieniami z powtarzającymi się wizytami w szpitalu zamiast miłych chwil i zabawy. Alternatywnie, mogą być przeprowadzane w czasie roku szkolnego, co prowadzi do opuszczenia lekcji,

gorszych wyników edukacyjnych, a nawet rezygnacji z nauki w wyniku procesów rekonwalescencji³.

Doświadczenie operacji „normalizujących” i kolejnych zabiegów podczas uczęszczania do szkoły może prowadzić do zaburzeń edukacyjnych z powodu absencji oraz traumy wynikającej z naruszeń integralności cielesnej⁴.

Niekontrolowana lub niepożądana terapia hormonalna w okresie szkolnym przekłada się na słabe osiągnięcia w nauce⁵.

Według wyników badania ankietowego Europejskiej Agencji Praw Podstawowych⁶, które obejmowało swym zasięgiem Polskę, 62% interpcjiowych respondentów nie wyraziło własnej – i nie zostali poproszeni o – w pełni świadomą zgodę przed pierwszą interwencją chirurgiczną mającą na celu zmianę cech płciowych. Co więcej, o taką zgodę nie zostali poproszeni, lub jej nie udzielili, także rodzice. 49% – prawie połowa respondentów interpcjiowych twierdzi, że nie wyraziła w pełni świadomej zgody na interwencje hormonalne ani na żaden inny rodzaj interwencji medycznych.

Zasoby

- *Interpcjiowość – czy wiesz co to znaczy?*, broszura Fundacji Interakcja
- *Co byśmy chcieli, aby wiedzieli nasi lekarze*, broszura Fundacji Interakcja
- *Płodność, związki i intymność – Jak oferować wsparcie osobom dorosłym ze zróznicowanymi cechami płciowymi*, broszura University of Exeter, [wer. polska dostępna na stronie Fundacji Interakcja](#)
- *Supporting the reproductive and psychosocial needs of people with variations in sex characteristics – healthcare recommendations*, materiały na stronie University of Exeter

Wiedza gdzie przekierować młodą osobę ze zróznicowanymi cechami płciowymi

Rozmowa lekarza_ki z osobą interpcjiową, której ta wizyta dotyczy, nawet jeśli jest niepełnoletnia

Opieka medyczna u tego_tej samego_j lekarza_rki, co sprawia, że osoba wie, czego się spodziewać na wizycie, jak ona będzie przebiegać.

Zachęcanie do kontaktu przez lekarza_rkę osoby interpcjiowej, robienie części badań bezpłatnie

Wiedza o interpcjiowości i zrozumienie doświadczeń osób interpcjiowych przez personel medyczny

Personel medyczny nie ma wystarczającej wiedzy o interpcjiowości lub posługuje się wiedzą przestarzałą, np. zachęcającą do poddawania ingerencjom chirurgicznym osoby zdrowe

Personel medyczny nie potrafi wytłumaczyć osobie interpcjiowej, co się z nią dzieje i co z tego wynika

Zaspokajanie własnej ciekawości przez personel medyczny

Naruszenia cielesne podczas wizyt lekarskich

Traumatyzujący sposób przekazywania informacji o diagnozie przez personel medyczny

Długie poszukiwanie właściwej diagnozy, niewłaściwie przeprowadzane badania lub źle dobrane terapie

Brak informacji, co badać, kiedy, jak często, co robić, u kogo

Zatajanie wyników badań, w tym przed rodzicami/opiekunami

Traktowanie interpcjiowości jako czegoś wstydliviego przez personel medyczny

Krótkie, mało szczegółowe wizyty, krótki czas dla osoby, poczucie presji na szybkie podejmowanie znaczących decyzji

Długie, męczące dojazdy do lekarzy_rek, które zajmują się tematem interpcjiowości albo są specjalistami_tkami w danej dziedzinie, np. endokrynologii

Duże koszty badań i wizyt lekarskich

SZKOŁA

Otwarta, akceptująca atmosfera w szkole

Wyrozumiałe grono pedagogiczne albo pojedyncze osoby nauczycielskie

Poruszenie tematu interpcjiowości na lekcji biologii (możliwość zdobycia wiedzy, lepszego zrozumienia swojej sytuacji)

Akceptowanie zwolnień z powodu wizyt lekarskich (bez podawania powodu wizyt)

Stres związany z poczuciem odrzucenia (trudno powiedzieć, na ile to odrzucenie było związane z doświadczeniem interpcjiowości)

Lekcje, które były prowadzone w sposób nieuwzględniający aktualnej wiedzy o osobach interpcjiowych

Konserwatywna atmosfera w szkole, która powodowała poczucie zagrożenia, że nie przystaje się do „normy”, a różnorodność może być źle widziana

Bycie naciskaną przez osoby nauczycielskie na rozmowę, otwieranie się

Komentarze ze strony osób nauczycielskich np. WFu

Szkoła

Większość osób twierdzi, że środowisko szkolne nie jest świadome ich interpcjiowości, co wpływa na brak możliwości uzyskania adekwatnego wsparcia.

Wiele młodych osób interpcjiowych doświadcza trudności związanych z odrzuceniem i niezrozumieniem ze strony rówieśników szkolnych i kadry szkolnej.

Według innych badań, 75% badanych osób interpcjiowych zgłosiło swoje ogólne doświadczenie szkolne/edukacyjne jako negatywne⁷.

Według badania ankietowego Europejskiej Agencji Praw Podstawowych⁸, którego wyniki zostały opublikowane w 2020 roku, 66% osób doświadczyło różnych form dyskryminacji, przemocy i prześladowań. 50% interpcjiowych nastolatków w wieku 15–17 lat doświadczyło nękania w szkole, z czego niemal 90% nikogo o tym nie poinformowało.

92% badanych osób stwierdziło, że ich szkoła nie zapewniła im programów edukacji seksualnej uwzględniających różnorodność cech płciowych⁹.

Programy nauczania w obszarach takich jak biologia, edukacja seksualna czy wychowanie fizyczne nie uwzględniały istnienia osób ze zróżnicowanymi cechami płciowymi¹⁰.

Osoby czują się same w swoim doświadczeniu¹¹.

Studenci, nauczyciele, doradcy szkolni, pielęgniarki i dyrektorzy byli słabo poinformowani na temat interpcjiowości, w konsekwencji nieświadomi problemów, z którymi osoba interpcjiowa w wieku szkolnym mogłaby zmagać się w szkole i poza nią¹².

Zasoby

- *Interpcjiowość – czy wiesz co to znaczy?*, broszura Fundacji Interakcja
- *Co byśmy chcieli, aby wiedzieli nasi nauczyciele*, broszura Fundacji Interakcja

Relacje rówieśnicze

Znajomi są istotnym źródłem wsparcia, zazwyczaj reagują pozytywnie na podzielenie się informacją o interseksualności młodej osoby. Osoby biorące udział w badaniu bardzo celowo wybierały tych, z którymi się dzieliły się informacją o swojej nietypowości, czasami wcześniej na różne sposoby ich sondowały. Mimo to młodzież często boryka się z problemami w obszarze asertywności, choć trudno jednoznacznie określić wpływ interseksualności na ten aspekt.

Zasoby

- *Interseksualność – czy wiesz co to znaczy?*, broszura Fundacji Interakcja
- *What we wish our friends knew (by Interact Advocates)*, broszura dostępna na stronie www.interactadvocates.org
- *Płodność, związki i intymność – Jak oferować wsparcie osobom dorosłym ze zróżnicowanymi cechami płciowymi*, broszura University of Exeter, wersja polska dostępna na stronie Fundacji Interakcja

RELACJE RÓWIEŚNICZE

Przyjęcie do wiadomości interseksualności osoby, co wspiera poczucie zaakceptowania

Zaciekawienie, dodatkowe pytania

Próba zrozumienia i wczucia się w sytuację osoby interseksualnej

Brak wsparcia rówieśniczego (nie tylko w temacie interseksualności) wynika u części osób z braku na tyle bliskich relacji rówieśniczych, by można w nich było rozmawiać na wrażliwe tematy (zwłaszcza w realu)

Strach przed reakcją innych osób i wstyd. Czasami te emocje powodowały milczenie i wycofanie, czasami – kłamanie

Trudność w znalezieniu odpowiednich słów, by wyjaśnić znajomym osobom, czym jest interseksualność

Trudność w stawianiu granic

Osoby interseksualne spotykały się z nieprzyjemnymi reakcjami rówieśniczymi dotyczącymi np. wyglądu lub osób interseksualnych w ogóle

ZWIĄZKI

Wejście w relację romantyczną może być dla osób interpcyjnych bardzo wspierającym doświadczeniem – wzmacnia poczucie bycia zaakceptowaną, przyjętą. Pomaga nabierać pewności siebie.

Reakcja osoby partnerskiej na informację o interpcyjności – to, co zostało powiedziane, pomogło osobom interpcyjnym spojrzeć na siebie na nowo, w bardziej pozytywnym świetle

Obawa dotycząca kontaktów seksualnych

Obawa odrzucenia przez osobę partnerską (zwłaszcza ze względu na bezpłodność)

Brak wiedzy o tym, czy w ogóle dana osoba jest fizycznie w stanie np. uprawiać seks penetracyjny, w jaki sposób

Trudności w stawianiu granic

Związki

Związki są źródłem obaw wielu osób interpcyjnych (zwłaszcza młodszych). Jest to również temat, na rozmowę o którym zdecydowało się najmniej osób. Mimo że większość naszych rozmówczyń, które mają doświadczenie bycia w związku, spotykała się z pozytywną reakcją osoby partnerskiej na informację o swojej interpcyjności, to nadal temat bycia w relacji intymnej z drugą osobą budzi obawy, np. przed odrzuceniem, przed kontaktami seksualnymi.

Unikanie kontaktów seksualnych wydaje się powiązane z niewłaściwie lub w ogóle nie przekazaną wiedzą na temat interpcyjności przez personel medyczny. Innym trudnym dla osób interpcyjnych tematem powiązanych ze związkami jest bezpłodność – komunikowanie o niej partnerowi, poczucie bycia mniej wartościową.

Zasoby

- *Interpcyjność – czy wiesz co to znaczy?*, broszura Fundacji Interakcja
- *What we wish our friends knew* (by interact advocates), broszura dostępna na stronie www.interactadvocates.org
- *Płodność, związki i intymność – Jak oferować wsparcie osobom dorosłym ze zróżnicowanymi cechami płciowymi*, broszura University of Exeter, wer. polska dostępna na stronie Fundacji Interakcja

Wsparcie

Zarówno w ankiecie jak i podczas wywiadów poprosiliśmy osoby uczestniczące w badaniu o podzielenie się opinią na temat tego, jakiego rodzaju wsparcie potrzebne jest młodym osobom interseksyjnym/osobom ze zróżnicowanymi cechami płciowymi.

Młodzież interseksyjna potrzebuje wsparcia w kluczowych obszarach życia, takich jak rodzina, relacje ze znajomymi, związki, system opieki zdrowotnej i szkoła. Kluczowe jest tworzenie bezpiecznych przestrzeni i wspieranie ich w wyrażaniu swoich potrzeb, a także poszanowanie ich zdania. Niezbędne jest wspieranie rodziców w ich roli oraz umożliwianie młodym osobom nawiązywania kontaktów z rówieśnikami o podobnych doświadczeniach. Odejście od podejścia patologizującego ciała z cechami interseksyjnymi, w tym odrzucanie zabiegów medycznych do momentu kiedy osoba będzie mogła podjąć własną decyzję, to kluczowe kroki. Tworzenie zasobów edukacyjnych i wsparcie psychospołeczne są kluczowe dla poprawy jakości życia młodzieży interseksyjnej.

Edukacja społeczna/
kampanie społeczne
o osobach
interseksyjnych

Wsparcie
psychologiczne

Wsparcie finansowe
na badania/terapię/
dilatatory

Dostęp do
rzetelnych, łatwo
dostępnych informacji
o interseksyjności

Organizacja spotkań
dla młodych osób
interseksyjnych

Niepatologizująca
edukacja w szkołach

Dostęp do przyjaznej
i eksperckiej opieki
medycznej

¹ Pasternski, Vickie & Mastroiannopoulou, Kiki & Wright, Deborah & Zucker, Kenneth & Hughes, Ieuan. (2013). Predictors of Posttraumatic Stress in Parents of Children Diagnosed with a Disorder of Sex Development. Archives of sexual behavior. 43. 10.1007/s10508-013-0196-8.

² Breu 2009; Ghattas 2015; Ghattas et al. 2019; Jones et al. 2016; Lum 2019; Stahl 2015.

³ Ghattas 2015; Ghattas et al. 2019; Jones et al. 2016; Lum 2019, OHCHR 2019

⁴ Breu 2009; Frida 2019; Ghattas 2015, 11; Jones et al. 2016; Meerderwörter 2019; Smith 2019

⁵ Ghattas et al. 2019; Jones et al. 2016; Lum 2019

⁶ A long way to go for LGBT equality – findings from FRA's 2019 survey on LGBT people in the EU and North Macedonia and Serbia

⁷ Jones et al. 2016

⁸ A long way to go for LGBT equality – findings from FRA's 2019 survey on LGBT people in the EU and North Macedonia and Serbia.

⁹ Jones et al. 2016

¹⁰ Jones et al. 2016

¹¹ Breu 2009; Jones et al. 2016; Meerderwörter 2019; Stahl 2015

¹² Jones et al. 2016

Jak wspierać młode osoby interpłciowe?

Jesteś zainteresowany_a formami wsparcia dla młodych osób urodzonych ze zróżnicowanymi cechami płciowymi?

Potrzebujesz dodatkowych informacji bądź masz jakieś pytania?

Napisz do Joanny Skoniecznej, Koordynatorki Projektu na adres joanna@interakcja.org.pl. Chętnie odpowiemy!

Na stronie interakcja.org.pl/potrzeby-mlydych-osob-z-zcp znajdziesz również polecaną literaturę o tej tematyce.

Wesprzyj działania Fundacji Interakcja!

Obserwuj nas w mediach społecznościowych

 [instagram.com/fundacja_interakcja](https://www.instagram.com/fundacja_interakcja)

 [facebook.com/fundacjainterakcja](https://www.facebook.com/fundacjainterakcja)

 FUNDACJA
interakcja